

۱۲- قانونِ خوش نویسی

تہدید : ہر انسان کی خواہش ہوتی ہے کہ وہ خوب صورت دکھائی دے۔ خوب صورتی دنیا کی ہر شے میں موجود ہوتی ہے۔ کچھ چیزیں قدرتی طور پر خوب صورت ہوتی ہیں جیسے پہاڑ، جھرنا، سبزہ زار، پھول، پودے وغیرہ۔ کچھ چیزوں کو خوب صورت بنانے کے لیے انسان محنت کرتا ہے۔ ایسی چیزوں میں انسان کا خط بھی شامل ہے۔ کہا جاتا ہے کہ خوش خط تحریر انسان کی شخصیت کی خوب صورتی کا پتہ دیتی ہے۔ اس سبق میں خوش خطی کی اہمیت کے بارے میں مہاتما گاندھی کے تجربات اور ان کے خیالات پر روشنی ڈالی گئی ہے۔

خوش نویسی تاریخِ قدیمی و طولانی دارد۔ ایرانیہا برای ترویج و حفظِ هنرِ خطی مساعی جدی را بخرج داده اند۔ معتقدیم کہ هنرِ خوش نویسی آن هنرِ دقیق و ظریف است کہ از یک سو ہم قدم با ذوق و عشق و از سوی دیگر دمسازِ دانش و خرد است و هنرمند با این دو، در راہِ فضیلت و کمال و درجاتِ عالی انسانی گام می گذارد۔ نتیجہٴ ہمین نظر است کہ کتابہا و رسائلِ متعددی در بارہٴ هنرِ خوش نویسی و قواعدِ آن بفارسی در ایران و ہند نوشتہ شدہ اند۔ بعضی از خوش نویسان ہم کتابہای در بارہٴ نتائجِ کارِ خود را در این ضمن بہ نثر و نظمِ فارسی مرقوم نمودہ اند۔

اہمیتِ خوش نویسی حتیٰ در زمانِ ما ہم شناختہ شدہ است و در این ضمن آنچہ مہاتما گاندھی، رہبرِ روحانی و سیاسیِ ہند، در این مورد نوشتہ است، برای روشن ساختنِ این موضوع کفایت می کند۔ او می نویسد :

”نمی دانم از کجا این فکر بہ مغزِ من راہ یافت کہ داشتنِ خطِ خوب قسمتِ مہم تحصیل نیست و تا زمانی کہ بہ انگلستان رفتم این تصور در من قوی بود، اما سالہا بعد بخصوص در آفریقای جنوبی وقتی کہ خطِ قشنگ و کلائی داد گستری و جوانانی را کہ در خود افریقا متولد شدہ و درس خواندہ اند، دیدم، از خود خجالت کشیدم و برای چنین غفلتی توبہ کردم۔ فہمیدم کہ خطِ بد را بعنوانِ تعلیمات و تحصیلاتِ ناقص تلقی می کنند۔ بعدہا سعی کردم خطِ مرا خوب کنم ولی دیگر دیر شدہ بود۔ ہیچ وقت نتوانستم آن غفلتِ جوانی را جبران کنم۔ ہر زن و مردِ جوانی باید از این بلائی کہ بَسَرِ من آمد، سرمشق بگیرند و بدانند خطِ خوب قسمتِ مہم تحصیلات است۔ اکنون معتقدم باید بکودکانِ اوّل نقاشی آموخت، بعد فنِ تحریر و بہتر است کودک حروفِ الف با را چون سایر اشیاء مثل گل و پرندگان وغیرہ از طریقِ مشاہدہ بیاموزد و بشناسد و زمانی بہ او خط تعلیم دہند کہ قادر باشد تصویرِ اشیاء را بکشد۔ در این وقت است کہ می تواند قشنگ و خوش خط بنویسد۔“

فرہنگ (Glossary)

Prolong	لمبا، طویل	طولانی
Ancestral	بزرگوں کا	جدی
To take care, to heed	توجہ دینا، سنبھالنا	بخرج دادن
We believe	ہمیں یقین ہے	معتقدیم
Difficult	مشکل	دقیق
Pleasant, elegant, nice	عمدہ، خوش مزاج	ظریف
Friend, sympathiser	ہمدرد، دوست	دمساز
Written	لکھا ہوا	مرقوم
Identified, known, familiar	جانا پہچانا	شناختہ شدہ
Sufficient	کافی	کفایت
Particularly	خاص طور پر	بہ خصوص
Good, nice, beautiful	اچھا، عمدہ، خوب صورت	قشنگ
Advocates of court of justice	عدالت کے وکیل	وکلائی داد گستری
To feel guilty	شرمندگی، ندامت	خجالت
Receiving, interpreting	دریافت	تَلَقُّی
Be late	دیر ہو جانا	دیر شدہ بودن
Negligence, carelessness	غفلت، لاپرواہی	غفلت
To compensate	بھروائی کرنا، تلافی کرنا	جبران کردن
Others	دوسرے، تمام	سایر
To have command, to be able to	اختیار رکھنا	قادر باشیدن

پرسش / Exercise

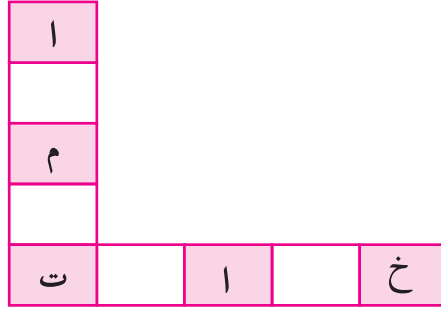
۱۔ مناسب الفاظ سے ذیل کی خانہ پُری کیجیے۔ Fill in the blanks with appropriate words.

- ۱۔ خوش نویسی تاریخِ قدیمی و ..... دارد۔
- ۲۔ برای روشن ساختن این موضوع ..... می کند۔
- ۳۔ بعدها ..... خطّم را خوب کنم۔

۲۔ مختصر فارسی میں لکھیے۔
Write briefly in Persian.

- ۱۔ احساساتِ مہاتما گاندھی در بارہٴ خوش نویسی بہ الفاظِ خود بنویسید۔
- ۲۔ کودکان را چطور تعلیم دہیم کہ خوش خط شوند، بنویسید۔
- ۳۔ اہمیتِ خوش نویسی بنویسید۔

۳۔ درج ذیل معما حل کیجیے۔
Solve the following crossword.

۴۔ درج ذیل الفاظ کی جمع سبق سے تلاش کر کے لکھیے۔

Find plurals of the following words from the lesson.

ایرانی ، کتاب ، خوش نویسی ، سال ، پرندہ

۵۔ سبق سے زیر اضافت والے الفاظ تلاش کر کے لکھیے۔

Find the words of زیر اضافت from the lesson.

۶۔ درج ذیل الفاظ سے آسان فارسی میں جملے بنائیے۔

Make simple Persian sentences from the following words.

خوش نویسی ، ناقص ، سعی ، مشاہدہ

۷۔ درج ذیل عبارت کا ترجمہ اردو یا انگریزی میں کیجیے۔

Translate the following text into Urdu or English.

اکنون معتقدم باید بکودکان اوّل نقاشی آموخت، بعد فنِ تحریر و بہتر است کودک حروف الف با را چون سایر اشیاء مثل گل و پرندگان و غیرہ از طریقِ مشاہدہ بیاموزد و بشناسد و زمانی بہ او خط تعلیم دهند کہ قادر باشد تصویرِ اشیاء را بکشد۔ در این وقت است کہ می تواند قشنگ و خوش خط بنویسد۔